

Doğum Sonrası Bakım ve Ev Ziyaretlerinin Önemi: Ebelik Bakım Deneyimlerini Derinlemesine Anlamak

Fatma BAY1, Nebahat ÖZERDOĞAN2

1 KTO Karatay Üniversitesi
2 Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Kadınların doğum sonu sürece hazır olmaması bazı sorunların yaşanmasına zemin hazırlamaktadır. Bu sorunlar; emzirmenin erken sonlandırılması, anne ve yenidoğanlar için daha fazla hastaneye yatış, annenin bebek ve kendi öz bakımı konusunda güven eksikliği, doğum sonu bakım memnuniyetsizliği, yenidoğan sarılığı konusunda bilgi eksikliği, emzirmenin yetersiz olması, tespit edilemeyen kalp sorunları ve/veya postpartum depresyon olabilmektedir. Ebeveynlik anne ile birlikte babayı da etkileyen stresli bir deneyim olması nedeniyle postpartum paternal depresyon riski de doğum sonu dönemi önemli kılmaktadır.

Evde yapılan ziyaretler; emzirme, ten tene temas, banyo zamanı, hijyen eğitimi (örn: el yıkama ve su kalitesi), göbek kordonu bakımı, cilt bakımı, temel anne ve yenidoğan bakım uygulamalarını iyileştirebilmektedir. Aynı zamanda anne ve yenidoğan için riskli durumlar anlatılarak, sağlık kurumuna ne zaman gidilebileceğine dair danışmanlık sağlayabilmektedir. Ev ziyaretleri yalnızca fiziksel problemleri değil, aynı zamanda maternal ruh sağlığı, aile koşulları ve ev ortamının değerlendirilmesi içinde bir fırsat olabilmektedir.

Doğum sonu izlem ve bakımı sağlamaya yönelik temaslar, içeriği ve sağlık profesyoneline bağlı olarak evde veya sağlık tesisinde yapılabilir. İdeal olarak doğum öncesi dönemde veya doğumdan sonra mümkün olan en kısa sürede kadınla birlikte hazırlanmış, kişiselleştirilmiş bir doğum sonrası bakım planı hazırlanmalıdır. Kadınlara kendilerinin ve bebeklerinin sağlığını ve iyiliğini arttırmaya yönelik, problemleri tanımlayabilecek ve yanıtlayabilecek, en erken sürede bilgi verilmesi gerekmektedir.

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından doğumdan sonra 42. güne kadar geçen dönem hem anne hem de yenidoğan sağlığı için çok önemlidir. Her ikisinin de savunmasız olduğu bu zaman aralığındaki bakım eksikliği, hastalık ve ölüm riskini artırabilmektedir. Aynı zamanda bu dönemdeki bakım eksikliğine bağlı; kadın, yenidoğan ve çocukların gelişimini olumlu etkileyen sağlık davranışlarını teşvik etmek ve geliştirmek için önemli fırsatlar kaçırılmaktadır. Doğum sonu bakımın gerekliliğinden yola çıkılarak hazırlanan bu derlemenin amacı; doğum sonrası bakım ve ev ziyaretlerinin önemini ve ebelerin bu dönemdeki bakım deneyimlerini açıklayarak gelecek için önerilerde bulunmaktır.

Doğum sonu dönem; içerdiği riskler ve kadınların en çok bakım desteğine ihtiyaç duydukları dönem olması nedeniyle önem verilmesi gerekirken, en çok ihmal edilen dönem olarak karşımıza çıkması düşündürücüdür. Özellikle anne ve bebek ölüm oranları üzerindeki etkisine karşın koruyucu sağlık hizmetlerinin yeterince dikkate alınmadığı görülmektedir. Doğum sonrasında bakımın sürekliliğinin sağlanması için bakım hizmetlerinin düzenli verilmesini sağlayacak sağlık hizmetlerinin planlanması ve hayata geçirilmesine ihtiyaç vardır. Birinci basamak sağlık hizmetlerinde ebe istihdamının artırılması ve bakımın sürekliliğini sağlamaya yönelik ebelik bakım modellerinin hayata geçirilmesi, doğum sonu bakım hizmetlerinin iyileştirilmesini sağlayacak önemli adımlardan biri olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Anne Ölümü, Doğum Sonrası Bakım, Ebelik, Yenidoğan Ölümü.